

(204. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

(Uittreksel).

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan twee ontwerpen van wet (en bijlage):

1. tot verhooging van het VIdc hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1902, en

2. enz.

De toelichtende memoriën (en bijlagen), die de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden waarop zij rusten.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 17den Mei 1902.

WILHELMINA.

(204. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken eener verhooging van het VIdc hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor 1902 (*Departement van Marine*);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De navolgende artikelen van het VIdc hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor 1902 (*Departement van Marine*) worden verhoogd, als:

Artikel 13. Aanschaffing van alle materialen, uitgezonderd Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1901—1902.

steenkolcn; aanschaffing, aanbrenging en herstelling van alle inrichtingen, werktuigen en voorwerpen, benoodigd tot den aanbouw, de aftimmering, de toetuiging, de uitrusting, het onderhoud en de herstelling van 's Rijks schepen en vaartuigen; kosten van herstelling van 's Rijks schepen en vaartuigen bij particulieren; kosten van materieel der werf scholen, kosten van dokhuur, vervoer, bereiding en keuring, met tweehonderd duizend gulden (f 200 000).

Artikel 20. Bezoldigingen, daggelden en toelagen van mindere geëmployeerden en werkhieden bij 's Rijks werven; bezoldigingen van machinisten der actieve zeemacht, gedetacheerd bij 's Rijks werven voor de conservatie der schepen; bezoldigingen van de stokers voor binnenlandschen dienst; kosten van onderwijs voor de leerlingen op 's Rijks werven, loonen voor buiten of op de werven door particulieren verrichte werkzaamheden, en kosten der kleeding van mindere geëmployeerden, uitmakende de politie op 's Rijks werven en der havendiensten, met vijf duizend gulden (f 5000).

Artikel 2.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen worden het totaal der VIdc afdeling van genoemde begrooting en het eindeijfer van het VIdc hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1902 verhoogd met tweehonderd vijf duizend gulden (f 205 000).

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Marine,

(204. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Van het in de Memorie van Toelichting op het VIdc hoofdstuk der Staatsbegrooting 1902 bladz. 1 aangekondigde en in de Memorie van Antwoord bladz. 2 en 3 op dat zelfde hoofdstuk nader besproken voornemen om nog in dit zittingjaar bij supplettoire begrooting gelden aan te vragen voor de versterking van het drijvend materieel, dat meer uitsluitend voor onze landdefensie zal moeten dienst doen, acht ondergeteekende voor dit jaar te moeten afzien en in de plaats daarvan reeds nu gelder te moeten aanvragen voor het op stapel zetten van een pantserschip type *Koningin Regentes*.

De bouw van zulk een schip is op zichzelf volkomen gerechtvaardigd.

Ook na afwerking van de pantserschepen *de Ruyter* en *Hertog Hendrik* zal nog niet het volle aantal schepen van dit type aanwezig zijn, dat bij de jongste voorstellen van het plan voor den dienst in Oost-Indië en den algemeenen dienst door zijn ambtsvoorganger noodzakelijk werd geacht.

De eisch om het eskader in Oost-Indië op de volle geraamde sterkte te brengen en te houden, klemt ten gevolge van de jongste gebeurtenissen in Oost-Azië nog sterker dan toen dit plan werd voorgesteld. Nog onlangs bleek het noodzakelijk om in West-Indië voor onbepaalden tijd over een schip van groot charter te kunnen beschikken.

Het uitzenden en doen terugkeeren van de schepen uit Indië legt doorlopend op meer dan twee schepen beslag, omdat daarbij ook gerekend moet worden op den tijd, benoodigd om de teruggekeerde schepen — van zooveel meer samengestelde constructie dan het oudere materieel — de voorzieningen te

doen ondergaan, die zij na afwezigheid van drie jaar onvermijdelijk behoeven en ten gevolge waarvan voor den algemeenen dienst gedurende meerdere maanden soms geen enkel schip beschikbaar is.

Afgezien van de overige eischen der verdediging, is het uit dien hoofde niet wel voor tegenspraak vatbaar, dat de vermeerdering van onze vloot met een pantserschip type *Koningin-Regentes* aan geen bedenking onderhevig kan zijn. Door aanbouw van zulk een schip toch verhoogen wij de kracht van onze verdediging in Oost-Indië en voorzien wij ten deele in de zoo noodige middelen voor den algemeenen dienst, terwijl die aanbouw daarenboven ten goede kan komen aan de zoo hoog noodige defensiemiddelen voor de Stelling den Helder.

Dat ondergeteekende zich desniettemin had voorgesteld dit jaar aan den aanbouw van drijvend materieel, dat in engeren zin voor de defensie hier te lande bestemd zou zijn, de prioriteit te geven, berustte op de verwachting, dat met de geregelde afwerking van een goel in elkander sluitend stelsel van Landsverdediging aan de zeezijde nu reeds een aanvang kon worden gemaakt.

Maar in aansluiting aan hetgeen in de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal betreffende hoofdstuk VI der Staatsbegroting voor 1902 is gezegd, heeft het nader onderzoek en overleg met zijn ambtgenoot van Oorlog tot het resultaat geleid om, als meer gewenselt voor den Indischen en den algemeenen dienst, in de eerste plaats een schip type „*Regentes*” aan te vragen, dat mede voor de kustverdediging kan worden gebezigd. Waar verder gebleken is, dat het door zijn ambtsvoorganger indertijd overgelegd plan van verdediging aan de zeezijde wijziging en aanvulling behoeft, alvorens te kunnen dienen tot grondslag van hetgeen te dien aanzien van de maritieme middelen en de kustversterkingen zal worden vereischt, wordt het overleg nader voortgezet en daarbij zal uit den aard der zaak tevens worden overwogen in hoeverre in de naaste toekomst en rekening houdende met onze financiële krachten, in het nog noodige kan worden voorzien en welke volgorde daarbij zal zijn in acht te nemen.

Het is om deze redenen dat ondergeteekende genoopt werd van zijn aanvankelijk voornemen af te zien en alsnu voorstelt te doen, wat in elk geval tot versterking onzer scheepsmacht voor Oost-Indië en den algemeenen dienst noodig is, door den aanbouw voor te dragen van nog een schip, dat volkomen voor het beoogde doel geschikt wordt geoordeeld.

Iets waarbij in het oog worde gehouden, dat de noodzakelijkheid om het personeel op de werven niet door tijdelijk gebrek aan werk te desorganiseeren, het suppletoire karakter van deze aanvraag onvermijdelijk maakt.

Wat den thans uitgestelden aanbouw betreft van materieel voor de defensie van Nederland, wenscht ondergeteekende nog aan te teekenen, dat het niet in de bedoeling ligt dit uitstel toe te passen op de geleidelijke vernieuwing der torpedovloot, welke in ieder geval zal dienen te worden voortgezet.

Immers de plaats die deze vaartuigen in het defensiestelsel innemen, maakt in hun optreden hen onafhankelijk van eene samenwerking met de kustversterkingen, terwijl ook tegen den geleidelijken aanbouw dezer vaartuigen geen overwegende financiële bezwaren kunnen geopperd worden.

Ook op onderzeesche torpedobooten is het bovenstaande van toepassing, zoodat indien de thans gevoerd wordende onderhandelingen tot bestelling van een dergelijk vaartuig met goeden uitslag mochten worden bekroond — waaromtrent ondergeteekende nog geene mededeeling kan doen — te gelegenertijd daartoe de medewerking der Volksvertegenwoordiging zal kunnen worden ingeroepen.

Het toegezegde rapport van de commissie belast geweest met het instellen van een onderzoek naar deze vaartuigen in Amerika, wordt als bijlage (1) bij dit ontwerp gevoegd.

De Minister van Marine,

KRUYS.

(1) Is ter griffie gedeponceerd ter inzage voor de leden.